

Nr 286.

Av herr Samuelsson m. fl., angående lagstiftning om begränsning av brandmännens tjänstgöringstid.

Vid arbetstidslagens genomförande i vårt land blevo bl. a. brandmännen ställda utanför förmånerna av en genom lagstiftning begränsad tjänstgöringstid. Brandmännens tjänstgöringsförhållanden äro sådana, att de med fullt fog kunna kräva riksdagens ingripande till skydd för sina intressen. Framställning därom gjordes också vid 1926 års riksdag, då brandmännen genom svenska kommunalarbetareförbundet till andra lagutskottet överlämnade en så lydande skrivelse:

»Till Riksdagens andra lagutskott, *Stockholm*.

Då vi erfarit, att riksdagens andra lagutskott har under behandling Kungl. Maj:ts proposition angående lagstadgad normalarbetsdag, få vi som representeranter för Sveriges organiserade brandmän vördsamt anföra följande:

Redan från lagens tillkomst voro från densammas tillämpning undantagna vissa grupper, varibland särskilt brandmännen, vilka dock förvisso äro i stort behov av lagstiftningens ingripande för att ernå en i någon mån rättvist avvägd tjänstgöringstid. Vi våga påstå, att få grupper ha så lång och så regelbunden tjänstgöring som brandmännen. Sålunda förekommer inom brandkårerna dels en *effektiv arbetstid* av i medeltal 6.5 timmar pr *dygn*, och är arbetet som utföres fullt jämförligt med arbete inom hantverk och industrier. Därtill kommer den s. k. vakttjänstgöringen, som omfattar dygnets återstående timmar och under vilken inbegripes eldsläckning, ambulans- och polistransporter, skötsel av hästar, telegrafvakter och dylikt, vilket ju till stor del även utgöres av effektivt arbete.

Fritidsförhållandena belysas av bifogade tabell (bil. 1), varav framgår att fritiden pr månad varierar mellan 144—243 timmar, vilket ju ej kan sägas fylla ens de rimligaste anspråk. Därtill kommer att brandmännen i regel ej äga rätt att ens å sin fritid — utom vad det gäller semestertiden — lämna vederbörande stads område, dels äro de skyldiga att omedelbart inställa sig vid eldsvåda samt att vid sjukdom och annat förfall hos tjänstgörande manskap även å fridagarna inställa sig i tjänsten.

Det kan visserligen invändas, att brandmännens vakttjänstgöring ej är så krävande och ej heller räknas som effektivt arbete i egentlig mening, men vilja vi däremot framhålla, att brandmännen under flera dygn i följd måste vara beredda för omedelbar utryckning, vilket ju verkar synnerligen enerverande. Ävenså kan framhållas, att landsvistelse, familjeliv, föreningsliv m. m., som ingår i övriga människors program, äro på grund av tjänsteförhållandena så gott som bannlysta ur en brandmans liv.

Det synes oss således ostridigt och torde heller icke av någon efter ett rättvist bedömande kunna jävas, att en omreglering av vår tjänstgöringstid ned till exempelvis 84 timmar maximum pr vecka ingalunda kan anses obefogad.

Med stöd av ovanstående samt bifogade tjänstgöringstabell våga undertecknade därför vördsammast hemställa, det andra lagutskottet vid behandlingen av omskrivna lagfrågor ville taga välvillig hänsyn till de av oss anförda förhållandena.

Stockholm den 11 mars 1926.

För svenska kommunalarbetareförbundet:

Thure Andersson.

För svenska kommunalarbetareförbundet ansluten brandkårspersonal:

Gunnar Klintin,
Karlskrona.

J. Cederholm,
Malmö.

R. J. Panniér,
Söderhamn.

S. Forsberg,
Göteborg.

Delegerade.»

Vid 1926 års riksdag förelåg även en motion från hr J. P. Dahln m. fl. gående ut på, att alla arbetaregrupper skulle inrymmas i arbetstidslagets bestämmelser, således även brandmännen. Det hade sålunda funnits anledning för andra lagutskottet att i samband med behandlingen av hr Dahlns motion taga upp ovan återgivna skrivelse. Då utskottets betänkande i saken icke omnämner skrivelsen, får detta tolkas som om utskottet icke beaktade densamma. I varje fall lämnades icke riksdagen tillfälle att taga ställning till brandmännens hemställan.

Frågan är emellertid av den art, att riksdagen bör beakta den. Under hösten 1927 ha också brandmännen företagit en aktion för att få fram frågan till riksdagen. Brandmännen inom den brandkår, som tagit initiativet till aktionen, ha hos de olika brandkårerna i landet begärt och erhållit rapporter om tjänstgöringsförhållandena inom desamma. De sålunda inkomna skrivelserna från resp. brandkårer ge en ganska stark bild av de missförhållanden, som existera. För att ge en bild av dessa förhållanden återgiva vi utdrag ur dessa skrivelser.

Brandkårens i Stockholm kamratförening skriver:

»— — — — Tjänstgöringen för Stockholms brandmän är sedan innevarande år så ordnad, att under tiden 15 maj—15 september fullgöras av ordinarie personal under en tidsperiod av 9 dygn 6 tjänstgöringsdygn och erhållas 3 fridygn = 112 timmar tjänstgöring per vecka. Under denna tid erhåller dock all personal semester efter därför särskilt bestämda grunder, växlande mellan 14—21 dagar och en månad.

Under tiden 16 september—15 maj fullgöras under samma 9-dagarsperiod 5 tjänstgöringsdygn och erhållas 4 fridygn = 93 timmar tjänstgöring per vecka. Detta möjliggöres genom att de två sista dygnen i perioden äro sammanhängande fridygn. — — — — »

Brandmännen i Söderhamn:

»— — — — Frånräknat måltidsraster, fridagar, frikvällar och semester, uppgår vår tjänstetid per vecka till 106,90 timmar eller något över 15 timmar per dygn, vilket efter ett opartiskt bedömande måste anses vara för mycket. — — — — »

Brandmännen i Karlstad:

»— — — — Arbetstiden är här 6 ½ timma per dag, därutöver tillkomma extra uttryckningar för eldsvådor och ambulans etc. Kåren är omorganiserad (automobiliserad och verkstadsdrift införd); tre dygn oavbruten tjänstgöring utom 2 ½ timmes måltidsrast per dygn, fjärde dygnet ledigt. — — — —»

Brandmännen i Göteborg:

»— — — — Tjänstgöringsförhållandena hos oss äro:

2 dygn i tjänst, vart 3:de dygn fritt. Semester efter ett år t. o. m. det 44:e levnadsåret 20 dagar samt efter uppnådda 44 år 30 dagar. Antal tjänstgöringsarbetstimmar pr dygn är 7. Vakttjänst 1 dygn var 8:e. Alla vakter utom telegrafvakten deltaga i effektiva arbeten, när dessa pågå. Tjänstgöring å ambulansbil vart 12 dygn. När vi år 1924 erhöilo vart 3:de dygn fritt, uppgjorde vi en beräkning över tjänstgöringstiden: av veckans 168 tim. tjänstgöra vi 112 och 56 tim. fria. Av de 112 tjänstgöringstim. 24 tim. effektivt arbete, 28 tim. vakttjänst (tjänstgöring vid ambulansbilarna inberäknad) övriga 60 tim. ej direkt arbete eller vakt, men få vistas å stationen. — — — —»

Södertälje Brandkårs Kamratförening:

»— — — — Beträffande fridagsförhållanden ha vi var 5:te dag fritt. Vår tjänstgöring belöper sig till 134,5 tim. per vecka, vilket vi anse är en orimligt lång tjänstgöringstid, vår effektiva tjänstgöring är 6,5 tim. per dag. — — — —»

Jönköpings brandmän:

»— — — — Vid Jönköpings brandkår. Helt fridygn vart 4:e dygn. Lika för alla i manskapsgrad.

Telegrafv. Vakttjänst vart 16:e dygn samt ett halvt dygns vart 8:e.

S. k. biträdande vakt å telegrafen kan erhålla permission av Dagbefälet 3 tim., längre av Brandchefen, för såvida att inte semester eller någon sjukdom inträffar. — — — —»

Brandmännen i Hälsingborg:

»— — — — Tjänstgöringstiden vid härvarande brandkår är fridygn vart tredje dygn, dock med skyldighet att å vartannat fridygn gå vakter å teatrar och dyl. samt inställelse vid större eldsvådor. — — — —»

Brandmännen i Västerås:

»— — — — Tjänstgöringstiden vid härvarande kår uppdelas på följande sätt.

Kl. 7,30 f. m.—8,30 f. m. exercis eller gymnastik, kl. 8,30 f. m.—9 f. m. frukostrast, kl. 9 f. m.—2 e. m. arbetstid, då arbeten utföras i såväl kårens verkstäder som med övriga diverse i en brandkår förekommande göromål.

Efter kl. 2 e. m. till 7,30 f. m. dagen därpå tjänstgöring för uttryckning till eldsvåda, ambulanskörning samt även utförande av arbeten, som ej kunna uppskjutas, såsom reparation av brandtelegrafen m. m.

Telegrafposttjänstgöring bestrides av fem brandmän turvis vart femte dygn.

Fridygn erhålles vart femte dygn med skyldighet att biträda med eldsläckningsarbete, om så erfordras.

Vi skola även, om vi å fridygnet ämna lämna staden, anmäla detsamma för tjänstgörande B. Ch.

För gift personal ha bostäder beretts intill brandstationen, och äga vi rätt att efter den ordinarie arbetstidens slut vistas i dessa, varför larmledningar finnas indragna i samtliga bostäder.

Den ordinarie sammanlagda tjänstgöringstiden utgör i genomsnitt per dygn: 18,46 tim., per vecka 129,22 tim. samt per år 6,720 tim. Som synes en mycket väl tillmätt tjänstgöringstid. — — — —»

Brandmännen i Kalmar:

»— — — — Tjänstgöring med utryckningsskyldighet sträcker sig för oss dygnet om. (Vi äro även skyldiga att inställa oss till utbruten eldsvåda även på våra fridagar och permissionspass så fort vi erhålla vetskap om densamma.) Fridagar erhålla vi, så framt inget oförutsett inträffar, var åttonde dag. (Vid sjukdomsfall, större eldsvåda e. d. indragas i regel fridagarna.) Dessutom kunna vi i bästa fall erhålla cirka nio timmars permission pr man och vecka. Då borgarbrandkårens manskap ej, som i en hel del andra städer, har någon som helst natttjänstgöring med avlösningsskyldighet för fasta kårens manskap, kunna vi aldrig få någon hel natt fri utan att först därom göra muntlig anhållan hos brandchefen.

Vad semestern beträffar erhållas första året 7 dagar, andra 10 och de därpå följande 14 dagar. Som emellertid ingen semestervikarie anställs, kunna vi dock knappast tala om någon semester i egentlig mening, eftersom all permission indrages under den tid semestrarna pågå. — — — —»

Brandmännen i Uppsala:

»— — — — Vi åtnjuta vart 4:de dygn fritt. Den ordinarie arbetstiden är 7 timmar. Semestern utgår efter 1 års tjänst med 8 dagar samt 3:dje och därpå följande år i 12 dagar.

Brandmännens kamratförening i Landskrona:

»— — — — Tjänstetiden är 120—144 timmar per vecka med måltidsraster inberäknade, vilka utgå med 2 timmar per dygn. Tjänstetiden per dygn är 4 tjänste-, 1 fridygn. Under nämnda tjänstetid vistas vi hela tiden å stationen och stationerade i logementen. Bostadslägenheter finnas inte, utan vi samtliga gifta förhyra lägenheter i staden. I dessa få vi således endast vistas fridagar och måltidsraster. Ringleddning finnes till alla våra bostäder, som tillkopplas vid alarm och då ha vi skyldighet att infinna oss, fridagen kunna vi dock lämna staden utan anmälan. — — — —»

Brandmännen i Borås:

»— — — — Vår tjänstetid här i Borås är 96 timmars tjänstgöring och 24 timmars fritt eller fridag vart femte dygn. — — — —»

Brandmännen i Östersund:

»— — — — Vår nuvarande tjänstetid utsträcker till 96 timmar i följd, med vart 5:te dygn fritt från tjänstgöring. Men äga vi ej rätt att lämna staden utan särskilt tillstånd på fridygnet. Samt äger brandchefen rätt att indraga fridygn vid sjukdom och ogynnsam väderlek. Förlorat fridygn återfås ej. Teater- och cirkusvakter utföras av det fria manskapet. — — — —»

Brandmännen i Karlskrona:

»— — — — Vår tjänstgöring är på dygn cirka 18,5 tim., därå 6 tim. arbete, eller på månad räknat 550 tim. tjänst och 170 tim. frihet. Med denna långa tjänstgöring torde man väl kunna påräkna varje demokrats stöd och att de verkligen bemöda sig om att bringa rättelse härutinnan fortast möjligt. — — —»

Brandmännen i Gävle:

»— — — — Vi ha under de senaste 10 åren lyckats ekonomiskt förbättra våra avlöningsvillkor ävenså humanisera den inre tjänsten.

Men tjänsten är numera ganska krävande, ty vi ha kolossalt lång tjänstetid i följd vad sägs? — 72 timmar i följd eller 140 tim. i veckan. Det finns ingen arbets- eller tjänstegrupp som ens tillnärmelsevis har så lång tjänstetid i följd. Vi har nämligen var 4: de dygn fritt. Vi bor nämligen utom Brandstationen.

Vi får visserligen spisa hemma, 1 timmes middag, $\frac{3}{4}$ frukost och kväll men vi ha klockor hem och om det ringer skall vi ut.

Ävenså *sover* vi givetvis om nätterna i Brandstationen men det är ej alla nätter man får sova i lugn och ro ty det är ena gången ambulansen som skall ut, andra gången soteld, trängrök, eldsvåda m. m., så vår vila är ej så lång alla gånger. — — — —»

Ovanstående visar att härvidlag är ett ingripande från riksdagens sida nödvändigt. Då riksdagen ställde brandmännen utanför ramen av arbetstidslagens bestämmelser, var det väl därför icke dess mening att denna grupp skulle komma att i fråga om tjänstgöringstid bliva så godtyckligt behandlad. Detta har emellertid blivit fallet, och som synes har godtyckligheten sträckt sig ut över alla gränser. Det är sålunda icke nog med att brandmännen inom vissa kårer har en effektiv tjänst på 7 och ända upp till 9 timmar, utan därtill kommer, att de utöver den effektiva tjänstgöringen ha vaktjänst under dygnets återstående timmar, under vilken tid de icke få lämna brandstationen, undantagandes måltidsrasterna, då de även skola vara beredda att rycka ut i händelse av alarm. Den tid de sålunda ha att vara i oavbruten tjänstgöring sträcker sig över flera dygn ända upp till fem och i vissa fall till sju dygn. Fridagarna äro också i stort sett illusoriska, då brandmännen icke helt kunna disponera dessa efter eget gottfinnande.

Därtill kommer att de logement, vilka anvisas såsom bostad åt brandmännen under deras tjänstgöringstid, äro allt annat än tillfredsställande i trevnads- och hygieniskt avseende.

Allt talar för nödvändigheten av att en begränsning och reglering sker ifråga om brandmännens tjänstgöringstid. För att en sådan skall komma till stånd är det emellertid nödvändigt att lagen om arbetstidens begränsning även kommer att omfatta denna grupp.

Under åberopande av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att lagen om arbetstidens begränsning skall omfatta brandmännen vid yrkesbrandkårer i landet; eller om detta icke bifalles,

att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och förslag angående begränsning av brandmännens tjänstgöringstid.

Stockholm den 21 januari 1928.

Rob. Samuelsson.

V. Herou.

Aug. Spångberg.

J. P. Dahlén.
